

Finansdepartementet
Pb. 8008 Dep
0030 Oslo

Vår ref.: PAH/jpg

Oslo, 01.04.16

Høringssvar: Forskrifter til finansforetaksloven

Det vises til Finansdepartementets høringsbrev av 21. desember 2015 med vedlegg vedrørende ovennevnte.

Finansforbundet er det største fagforbundet i finansnæringen, med 32 000 medlemmer. Finansforbundet er opptatt av medvirkning, innflytelse og like rammebetingelser for norsk og utenlandsk finansnæring.

Rammebetingelser for pensjonsforvaltning

Finansforbundet mener alle forslag om å anvende Solvens II-regelverk på private kollektive pensjonsordninger **må settes på vent** inntil det eventuelt endelig besluttes i EU at EU-landene krever tilsvarende anvendelse av Solvens II på tilsvarende europeiske livprodukter. Dette uavhengig av om produktene forvaltes av livselskaper eller pensjonskasser.

Statistikk fra Finans Norge (<https://www.fno.no/statistikk/livsforsikring/antall-livsforsikringer-og-pensjoner/>) viser tydelig at norske ytelsespensjoner nå blir aktivt faset ut og erstattet av innskuddspensjoner:

Hovedforsikrede/aktive	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Etter lov om foretakspensjon, ytelsesbasert	309 179	314 182	290 165	263 413	215 174	188 260

De økonomiske og demografiske forholdene er like i Europa, men andre OECD-land opplever ikke tilsvarende sterk utfasing av ytelsesbaserte produkter. At utviklingen er spesiell for Norge viser at det trolig er finansmarkedsreguleringene, og ikke er lavrentenivå og langt liv-problematikk som ligger til grunn for utviklingen her hjemme.

Antallet fripoliser øker årlig. Nordea og Silver har varslet at de søker utflagging fra Norge, mens Storebrand har tilpasset seg gjennom omfattende utkontraktering og nedbemanning. Det er ikke lenger et marked for flytting av fripoliser. Pensjonskapital tilordnet ytelsesbaserte ordninger og fripoliser forvaltes uten avkastning for kundene, mens pensjonskapital tilordnet innskuddspensjon forvaltes helt annerledes.

Kravene til ytelsespensjoner er – kombinert med markedssituasjonen – satt så høyt at det ikke er betalingsvilje blant arbeidsgivere til å opprettholde dem. Paradoksalt nok bidrar kravene som skulle sikre pensjonene til at ordningene avskaffes. Det er ingen fornuft i å stille så strenge krav til garantier i de beste og tryggeste pensjonsordningene at arbeidsgiver avskaffer dem. Tvert imot burde myndighetene legge til rette for at virksomhetenes opprettholdelse av personalgoder som pensjon ble ekstra byrdefritt.

Under paraplyen av EUs kapitalmarkedsunion og TTIP/TISA-forhandlingene arbeides det for bredere utveksling av finansielle tjenester over landegrensene. Etter hvert som dette arbeidet gir resultater vil ikke norske livselskap kunne konkurrere om ytelsesbaserte kontrakter under dagens regelverk. Da vil vi på sikt kunne oppleve at våre pensjoner forvaltes fra utlandet, med de rammer som gjelder der.

Finansforbundet ønsker en kostnadseffektiv forvaltning og administrasjon av både av pensjon under opptjening og for tidligere opptjente rettigheter (fripoliser, pensjonsbevis og pensjonskapitalbevis). Finansforbundet mener at dagens rammeverk for forvaltning av fripoliser og andre garanterte pensjonsrettigheter medfører tap for arbeidstakere i privat sektor og må gis gunstigere rammevilkår i tråd med tilsvarende ordninger i EU.

Befesting av nasjonal anvendelse av Solvens II-regelverk gjennom implementering i forskrift under finansforetaksloven kan være siste spikeren i en irreversibel prosess med avskaffelse av ytelsesbaserte produkter i privat sektor. For arbeidsgivere som har tariffestet løsninger med ytelsespensjon, som kommunesektoren, vil regelverket sette kostnadene under press, og for pensjonistene vil løsningen medføre økonomisk tap.

Finansforbundet mener prinsipielt at alle pensjonsforetak må gis anledning til å anvende IORP-regelverket på alle norske livprodukter inntil det eventuelt endelig besluttes i EU at EU-landene krever anvendelse av Solvens II på europeiske produkter. Finansforbundet mener at forslag som nå fremmes om å konsolidere Solvens II-regelverk for livprodukter **må settes på vent.**

Bufferkapitalfond eller sluttgarantiløsning

2. mars 2016 overleverte Finans Norge og Finansforbundet en rapport utarbeidet av analyseselskapet Menon til Finansdepartementet. I rapporten finner Menon at i nåverdi fører fjerning av kravet om årlig rentegaranti til fordel for sluttgaranti til en positiv forventet netto nytte på 16 milliarder kroner over en periode på 20 år. Gjeldende regulering fører til et tap som følge av forvaltning av pensjonskapital med for lav risiko og for lav avkastning. De 16 milliardene er midler som skulle blitt til pensjon for arbeidstakerne, men som aldri blir realisert.

Årsaken til at gevinstene aldri blir realisert er i hovedsak at krav til årlig dekning av rentegaranti medfører at fripoliser forvaltes med svært lav grad av aksjer i porteføljen (3 -5 %). Til tross for at

bedriftene nå avskaffer ytelsesbaserte pensjoner ligger det fripoliser til en verdi av 250 milliarder som forvaltes uten særlig avkastning grunnet krav til årlig dekning av rentegaranti.

Matrisen nedenfor viser avkastningen i livselskapenes mest brukte spareprofiler for 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 og 2015, samt aksjeandel i spareprofilene og i hvilken grad porteføljene er valutasikret. Dette er altså avkastning som kundene ikke har hatt tilgang til gjennom kollektivt forvaltede fripoliser.

Selskap	Spareprofiler	Avkastning						Aksjeandel	Valutasikret?
		2010	2011	2012	2013	2014	2015		
DNB Liv	30	8,4 %	2,0 %	9,7 %	11,0 %	7,0 %	1,7 %	30 %	Ja
DNB Liv	50	10,5 %	-0,2 %	11,7 %	16,6 %	7,1 %	2,4 %	50 %	Ja
DNB Liv	80	13,5 %	-3,7 %	14,3 %	25,2 %	6,8 %	3,2 %	80 %	Ja
Storebrand	Forsiktig Pensjon	6,7 %	2,8 %	7,7 %	7,7 %	7,4 %	3,1 %	20 %	Ca. 90 %
Storebrand	Balansert Pensjon	10,4 %	-1,2 %	11,6 %	16,7 %	10,9 %	4,1 %	50 %	Ca. 90 %
Storebrand	Offensiv Pensjon	13,4 %	-5,3 %	12,9 %	24,0 %	13,4 %	5,3 %	80 %	Ca. 90 %
Nordea Liv	Aktiva Bedrift 30	9,0 %	0,0 %	9,2 %	11,0 %	7,6 %	2,2 %	30 %	Ca. 95 %
Nordea Liv	Aktiva Bedrift 50	11,4 %	-2,3 %	11,2 %	15,3 %	9,3 %	3,3 %	50 %	Ca. 95 %
Nordea Liv	Aktiva Bedrift 80	13,4 %	-6,5 %	12,6 %	21,5 %	11,0 %	5,1 %	80 %	Ca. 95 %
KLP Bedrift	KLP 30	8,5 %	2,8 %	10,4 %	9,3 %	8,4 %	2,0 %	30 %	Ja
KLP Bedrift	KLP 50	9,9 %	0,3 %	12,4 %	14,4 %	8,2 %	2,4 %	50 %	Ja
KLP Bedrift	KLP 70	11,1 %	-3,0 %	13,8 %	19,4 %	8,9 %	3,0 %	70 %	Ja
Sparebank 1	Forsiktig	7,7 %	1,7 %	8,0 %	12,4 %	11,0 %	5,5 %	25 %	Kun renter
Sparebank 1	Moderat	10,6 %	-1,4 %	8,8 %	21,6 %	15,7 %	10,4 %	50 %	Kun renter
Sparebank 1	Offensiv	13,4 %	-4,5 %	9,6 %	31,5 %	20,4 %	15,1 %	75 %	Kun renter
Danica	Valg Forsiktig	8,1 %	1,4 %	9,8 %	11,1 %	8,3 %	4,3 %	25 %	Kun renter
Danica	Valg Moderat	12,3 %	-2,5 %	11,7 %	17,7 %	13,9 %	8,4 %	50 %	Kun renter
Danica	Valg Offensiv	15,4 %	-5,8 %	13,3 %	23,6 %	18,8 %	12,2 %	75 %	Kun renter
Gjensidige	Kombinert Trygg	7,8 %	3,4 %	8,8 %	8,3 %	10,4 %	3,8 %	20 %	Kun renter
Gjensidige	Kombinert Balansert	10,7 %	-1,1 %	9,9 %	17,4 %	15,8 %	7,7 %	50 %	Kun renter
Gjensidige	Kombinert Offensiv	13,5 %	-5,6 %	10,8 %	27,3 %	21,4 %	11,5 %	80 %	Kun renter

Kilde: Livselskapene

Det har vært hevdet at muligheten til å sette fripoliser til investeringsvalg løser denne problematikken. På grunn av kompleksitet og usikkerhet er det imidlertid svært vanskelig å selge fripolisene til investeringsvalg uten å komme i konflikt med god rådgivningsskikk. Finanstilsynets kritikk av Storebrand i formidlingen av fripoliser til investeringsvalg, til tross for at Storebrand anser å ha forholdt seg lojalt til Finans Norges bransjeavtaler på området, viser hvor komplisert dette er å forholde seg til.

Forvaltning av fripoliser egner seg etter Finansforbundets syn best for profesjonelle aktører under et regelverk som sikrer at næringens, pensjonistenes og myndighetene har felles interesse i at forvaltningen skjer under trygge rammer og med god avkastning. Finansforbundet anser at oppbygging av et fleksibelt bufferfond med årlige avsetninger er en slik løsning.

Dagens forskriftsverk vedrørende ansattes rett til representasjon i finansinstitusjoners styrende organer

Finansforetaksloven § 8-4 (2) og (3) inneholder bestemmelser om de ansattes rett til representasjon i finansforetakets styre. I Finanstilsynets forslag til finansforetaksforskrift er det videre inntatt en bestemmelse som gir de ansatte i sparebanker rett til å være representert i generalforsamlingen, jf.

forskriftens § 8-1. Hverken finansforetaksloven eller finansforetaksforskriften inneholder imidlertid nærmere bestemmelser om valg av de ansattes representanter.

For sparebanker og forretningsbanker er slike regler i dag regulert i egen forskrift, jf. Forskrift om de ansattes rett til representasjon i sparebankenes og forretningsbankenes styrende organer (F23.12.1977 nr. 9386). Forskriften inneholder blant annet detaljerte regler om fremgangsmåten ved valg, samt bestemmelser om valgbarhet, stemmerett og funksjonstid. Forskriften etablerer også Arbeids- og sosialdepartementet som klageorgan for klager i forbindelse med valg.

I Finanstilsynets høringsbrev foreslås ovennevnte forskrift opphevet. Det vises videre til at forskriften hører inn under Arbeids- og sosialdepartementet.

Finansforbundet vil understreke viktigheten av forutberegnelighet når det gjelder valgordninger og effektive klageordninger der reglene for representasjon ikke overholdes.

Etter hva Finansforbundet er kjent med har Arbeids- og sosialdepartementet ikke påbegynt arbeidet med å utarbeide nye forskriftsregler. Det er derfor grunn til å tro at det vil kunne ta noe tid før slike regler er på plass, og at en opphevelse av dagens forskrift vil medføre at man i en periode blir stående uten noe regelverk på dette området.

Finansforbundet anser det som uheldig at forskriften oppheves før nye forskriftsregler er på plass. Det anmodes derfor om at Arbeids- og sosialdepartementet får anledning til å ferdigstille nye forskriftsregler før Forskrift om de ansattes rett til representasjon i spabankenes og forretningsbankenes styrende organer (F23.12.1977 nr. 9386) oppheves.

Ansatterepresentasjon i godtgjørelsesutvalget

Etter Finansforbundets syn bør de ansattes rett til å være representert i finansforetakets godtgjørelsesutvalg fremgå av Godtgjørelsesforskriften (FOR-2010-12-10-1507).

I henhold til Direktiv 2013/36/EU (CRD IV) har de ansatte rett til å være representert i virksomhetens godtgjørelsesutvalg dersom det i nasjonalstaten finnes regler om ansatterepresentasjon i foretakets styrende organer, jf. art. 95.

I sitt høringsnotat vedrørende gjennomføringen av CRD IV i norsk rett konkluderer Finanstilsynet med at direktivets krav til ansatterepresentasjon i godtgjørelsesutvalget allerede er oppfylt gjennom norsk selskapslovgivning, og viser til at ansatterepresentanter i styret er medlemmer på lik linje med øvrige styremedlemmer.

Etter Finansforbundets syn representerer ovennevnte konklusjon ikke en riktig fortolkning av direktivteksten. I henhold til direktivteksten er det nettopp retten til ansatterepresentasjon i styret som utløser retten til representasjon i godtgjørelsesutvalget. Det å da konkludere med at de ansattes krav på styrerepresentasjon innebærer at kravet til representasjon i godtgjørelsesutvalget er oppfylt, er etter Finansforbundets syn ulogisk.

Som fastslått i Finanstilsynets Rundskriv 15/2014 kan godtgjørelsesutvalget bestå av hele eller deler av styret, jf. punkt 2.3.1. Der godtgjørelsesutvalget bestå av hele styret vil kravet til ansatterepresentasjon være ivaretatt, nettopp som en følge av at de ansatte er representert i styret på lik linje med øvrige styremedlemmer. I praksis er det imidlertid mer vanlig at godtgjørelsesutvalget kun består av enkelte av styrets medlemmer. I slike tilfeller vil de ansattes rett til representasjon i godtgjørelsesutvalget ikke være tilstrekkelig ivaretatt i norsk rett, all den tid et slikt krav hverken er inntatt i lov eller forskrift.

I praksis tolkes norsk regelverk på en måte som strider med direktivets krav til ansatterepresentasjon i godtgjørelsesutvalget. Finansforbundet er kjent med at finansforetakenes hovedorganisasjon, Finans Norge, tolker det norske regelverket til ikke å omfatte et krav om ansatterepresentasjon i godtgjørelsesutvalget. Vår erfaring er også at de ansattes styrerepresentanter relativt ofte ikke utpekes til deltakelse i godtgjørelsesutvalget.

For å sikre at ansatte gis rett til representasjon i godtgjørelsesutvalget i samsvar med bestemmelsen i CRD VI art. 95, er Finansforbundets oppfatning at retten til ansatterepresentasjon i godtgjørelsesutvalget bør tydeliggjøres ved at kravet presiseres i Godtgjørelsesforskriften.

Med vennlig hilsen

FINANSFORBUNDET

Pål Adrian Hellman
Forbundsleder